Marbury Sam

Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיזעס בלאט ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג
אונד קאסטט
פיר אסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען אסטר. ווע.
האלביעהריג 4 גולדען אסטר. ווע.
פיערטעליעהריג 2 גולדען אסטר. ווע.

פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולד. — קר. א. ווע.
האלביעהריג 4 גולד. 50 קר. א. ווע.
פיערטעליעהריג 2 גולד. 25 קר. א. ווע.

איך דיזעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריירן,
אונד דער פרענומעראנדס-פרייז
בעגינט מיט דעם עסטאנג דעס
ערסטען בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט,
ווייטצנער בולווער נומ׳ 29,
וואהן מאן אויך דיא פרענומעראנדס-
אנמעלדונגען צו זענדען בעליעבע.

Nr 50 — זעכצעהנטער יאהרגאנג — פעסט, פרייטאג ז אייר ה׳תרמ״ד. — Pest, den 2. Mai 1884

פאר דען וואהלען.

איין וואר אן אונזערע גלויבענסגענאססען.

I.

באלד ווירד איך דער ״ידע עטוואס ווערטה זיין! אונד דיזעזע וואהרע ווירד שאן נאך ווערגען וואכען געשעהען. מאן ווירד דען ״ידען אויפזעהן, מאן ווירד זיך אם זיינע גונסט בעווערבען, מאן ווירד אים ווייטרעד שטרייבען, שמיכעלן אונד הולדיגען, מאן ווירד לבעראל זיין, דעם ״ידישען מאנן דיא האנד שטעלען, דער גאנזיגען פרייא ״ידען פעל לייכט גאר דיא האנד קוסען, דעם שאנען ״ידעגי פרייליך דען האף מאכען אונד דען ווייטען דעם קליי־גען גאנצ פרייזען, אללס אם אין דזעזעס גזעזעגגעטעס לאנדע דער אנטשעטיסמוס גאר גאר ניכט ערי־פינדען ווערד.

יא, דיא וואהלען שטעהען פאר דער טהירע, אונד מיט דען שטיממען דער ״ידען מיט אויך דער ״ידענפינד! — געוויסס צו זיינעם טעפסטען בעדויי־דען — דענגען, אונד דערן ״ידע? אך דער פערגיסט גאר איינעם אללען דאנדשטיממען דעם ״ברכטלי־כען בעווערבס, דער אידן דאס גאנצע יאהר אבער ניכט אינמאל בעמערקען וואללטע, אללעס לייד אונד ״ידע, אללען שמערזן אונד אללע דעמשטי־גונגען, דיא אדם ביזהער דאס לעבען פערבטטערט האבען, וויא זאהל ער דענען דען פערבערגענען זי־געס בעווערבס, דאס ער דיא ״ידען ווירקליך לעבע האבע, ניכט גלויבען? דאס אדם דאך דערזעלבע מיט זיינעם אינגעגעם מונדע פער kedves szomszéd uram אנגעשפראכען, וויא זאהל דענן דער ארמע ״ידע אינער זאללען אינסגיכגענג ווערגעטטערגען? וואהרליך, זיינען פאן ״עמאנדען, זא נאהען עס פאן דעם ״ידען בעדיעסטעט ווערדען, דאכטער פאם פער־געססען לעבטע. דענען דער שנעע שמעלצט ניכט זא ראש פאר דער אנגעגע גאלומה, וויא דיא בטמבערס־טען ערפאהרונגען דעם ״ידען פאר אינעם פרייגד־ליכען לעבען דעם קרכטליכען בעווערבס שמעלצט.

ברודער! גלויבענסגענאססען שענגע אדם אים נאטטעסזוללען קיינען גלויבען בעפאר דיא אינ־גערנד געפיעלט האבט. דערזעלבע מונדע דער דיך יעטצט הולדריך אנגעלעבלט, דאס איך דעם — דעם, גענינגען, אונד דיינע אונשולדיגען גלויבענס־גענאססען אן דען גאלגען גענאגלט, אונד דערזעל־בע מונד, גלויבע עס מיר. ווירד ביא אפסעגדער גערלעגענהייט, זיינען ער דיך אינמאל ניכט ברייכט, בעפייט זיין אינער דיך דאס פערדאממענדע אי־טהייל אינסגישפרעכען אונד זוכעגע אנצעגע אנצישטיממען. פריילך זאגט ער דיר — אונד דאס־זעלבע זאגט עדער אנטטעמטע דעם ״ידען, וויעל־בען ער ברייכט — דיא ביזט יא ניכט געמיינט, נאטט בעהטעד דיא אללע ״ידען זא וואהרען וויא דיא, וויא ״ידיך דיא אנטטעמטטעס עקסטטירען! דיא אנדערען זינד יא נור געמיינט. ביזט דיא, טהייערער גלויבענסגענאססע, מיט באלאט אונד שטראפעל אינסגישטאטטעט, דאנן זאגט ער דיר, דאס יעגע געמיינט זינד, דיא אידם דאס חוירבאר דעם מונדע וועגעססען, טרעגסט דיא אבער אינען גלייבסטען שנורבארט אונד פלוכסט זא גט אויף אינגאריש וויא ער דאנן זאגט ער דיר דאס יעגע געמיינט זינד, וועלבע זיך פאן בארט אונד פאות ניכט טרעגען וואללען. גלויבע אידם ניכט. א, גלויבע אידם ניכט, אונד ״ידען ער נאך זא זיס שפרוכט ביזט דיא דיא דיך ניכט גרינדליך אובערצייט האסט, אונד פערגעססע ניכט, דאס אישטויט אונד אנאדי זאללען אין ליעבענסווירדיגקייטען אונד פרייגדליכקייטען אובערבאטען, אום דעמזולבען דען אויפגענטהאלט אין זייגער רעזידענץ זא אנגענעהם אלס מאגליך צו מאכען. ניכט מינדער הערצליך וואר דער עמפ־פאנג זיטענס דער איבריגען הערשעה, וויא זי־טענס דער בעפאלקערונג אין בולגאריען, רומעניען אונד סערביען. דיזעזעס בע־זוכע איזט עס איר צו פערדאנקען, דאס דער סולטאן זיך בעאיללטע, מטטעלסט ערלאס דען אייסביא דער זא לאנגע פערגעבלך אנגעשטרעבטען איזע־באהנפערבינדונג אנצואנדען, טראטצדעם דיעס אינשטרייטט פיר דיא טירקיא מיט מאטטריללען לאסטען פערבינדען איזט. דיא מאראלישע ווירקונג דיעזער גאנצען דייזע, קאנן פיר אינזערע מאנאר־בע ניכט האך גענג אנגעשלאגען ווערדען. איס זיינ ווירד זאעבען טעלעגראפישע בעריכטעט, דאסס דאס קראנפרייגגעגפאאר מיט איינעם סעפפא־אטצונג דער שטאאטסבאהן, פאן דער איינענט־ריזע אין זיינ איינגעטראפפען איזט. דאס איסזע־הען דעם קראנפרייגלבען פאארעס איסט אין פאר־טרעפפלבעס. גנטטם פערראטה דיא שטראפ־אטצען, וועלבע דיא גראסע אונד הוך דיא לאנגע דייהע דער פעסטלבכיטען דאפפעלט ערטיידע איינגעטרייזע מיט זיך בראכטע. ביא דער אנקנפפ־אין זיינ, עמפפינג דער טירקישע באטהשאפטער סאדזללא בייא דיא דאהען הערשאפ־טען מיט הערצלבעס ״יללאמעמגטרטטסע, וואריא דער קראנפרייגן ערווערגטע: זיינ וואהרען ענט־ציקט פאן דער לעבענסווירדיגען איינאהמע אין קאנשטאנטינאפעל, אונד איך בטטע זיינער מאעס־טעט דעם סולטאן גאכמאלס מיינען דאנק אייסגישפרעכען. איך, איך, דעקט דיא קראנפרייג־צעסטן, ווערדע מיך שטעטס מיט גראסעם פער־גנגען אן אינזערן אייפגטראלט אין קאנסטאנט־נאפפעל ערגאנגען, וואריא דאס האהע פאאר דיא עקרייפאשע בעשטע. וועלבע עס אין דיא האפ־בורג בראכטע, וויא דער קאנג זיינע קינדער פרייי־הייטס עמפפינג.

״(דער וואהלבעגירק דעס מינגסטטערפערזידענטען.) איינע איס 116 מיטגליעדערן דעס גראס־וואהלבעגירקעס בעשטעהענדע דעפטאגיאן מאכטע הייטע בייס מיניסטערפערזידענטען אדהרע איפיאר־טונג. דער מיניסטערפערזידענט ערוארטעטע דיא דעפטאגיאן אומרינגס פאן זיינען געטרייען אים קלוב דער לינקעראלען פארטיא. דיא דעפטאגיאן צאג מיט פלאטטערנדען פאהנען אבער דיא שטראססע אונד וואהרדע, אללס זיא אים קלובע אנ־געלאנגט וואר, מיט בריזענדען ״עלייען״ עמפפאנ־גען. דער אדזיאנט זיגמונד ריטטאאק פערדאל, מעטשטע אין איינער זעהר שאנען רעדע דיא גע־פיהלע דער גראפ־וואהלבעגירע ״וועהלער אונד זאגטע אינגטער אנדערעם: גראסע מעגגער, דיא אידר גאנ־צעם לעבען, אידרע גזואמטטען גיסטגען קרעפטע דעם וואהלע דעם פאטערלאנדעס ווידמען, קאנן מאן ניכט בעלאהנען. פיר דיא דאנקען, וועלבע דיא שטרענע דער מעגגער דעם אפפעגטליכען לעבענס זא אפט פערוואונדען. קאנן נור דאס זעלבסטבע־וואוסטזיין אונד דיא געגיכטליכע גערעכטיגקייט גגיגגטהאוגג בעשען. אונד ״ייר האבען דאך, וועגען איך נור איינען בעשיידענען לאהן געבראכט אונד האבען פערזוכט, איינען בעלוהנ צו בריגגען, דען איך דער אונאיינגעגיטטעטע מאגן אנגעהמען אונד דען איך דער גראפטע מאגן אלס זיינער ווירדיג ערא־לייבטגליבגען ״ידען עס דאנקען, דאס זיא אינס פאדלאמגגע געלאנגטען. — דאהים טהייערע גלוי־בענסגענאססע, בי יהנן קולי אל־תאמן בו בי שבע תועבות בלבו. וויא לייכט אינזערע גלויבענסגענאס־סען פערגעססען, וויא לייכט זיא דורך איינע גע־שיקט אנגעבראכטע שמייכעלייא אירע געפיהרט ווערדען, בעווייזט אם שלאגגרבסטען דיא נאנדידא־טור דעם אבגעארדגעטטען פאמאנדי אין שטיינ־אמאגגע; פאמאנדי איזט געמליך אבגעארדגעטטער דעם דאמעגדער ״אהלבעגירקעס. דאס פ. ט. פיב־ליקום וויגטטע דארט איינען אנטטעמטען צו דא־בען. הערר פאמאנדי פרעזענטירטע זיך אללזא אלס אנטטעמטע, יא ער גרינאנד איינען גאנזין נייען אנטטעמטטסמוס, דען ער אירן דעם דאמעגדער פיבליקום, צו דעסטען האבסטער בע־ליסטיגגג ערספליצירטע. ניכט טארטשלאגען, ניכט אייסרוببען זאהל מאן דיא ״ידען, דאס גטעגט ניכטס, דער ״ידע מוס אין דער גזעזעלגשאפט אינגמאגליך גגמאכט ״ערדען, מיינטע דער ״ייזע עגגטדגקקעד, ניכט קייפגען זאללען ״ייר בייא אידם, אידן צו ניכטס בראוכען, פאן אבערארל אייסגלעסגען, דאנן איזט ער אדגעהען טארט. צום שלוססע מיינטע פאמאנדי, דאס מאן דען ארטהאדאקסען, דיא דעכטע, וועלבע דיא ״ידען 1867 ערהאלטען, עגגע־ציעהען מיססע, אלס עמאנגפרט זאללען בראס דיא גגאלאגגען בעטראכטטע ״ידדען. אונד דזעזעס דטטעס פאן באווייללגגקייט אונד ״אהגדגן גאנגטע פאמאנדי — אונד דאס גגעשאה פאר קיים 6 מאגא־טען — ראגיאגגללגגן אנטטעמטטסמוס. גגן דענען, ״ער הגטטע עס גגעגלייבט: דזעזער מאגן איזט הייטע דורגלט פאן דען 300 ״ידישען ״ערגלערן שטיינאמאגגערס, אלס ״ידגגפרגגדלטער קאנדי־דאט אייגגשטעללט ״ארדען אונד דיא שיערגגען פארגלד פיר אדגן, דיא פראגגגן, פער־עדטע לעזעה, וויא דאס גגעקאממגן איזט? זעדר אייגפאך. פאמאנדי האט איינגזעהגן, דאס דיא קאדמגדער טראטטען ״ייגער גייגען ערפגדגגג גגטטט מעדר פאן אדם ״ייסגען ״ייללגן, דאס דאס דער שליע מאגן אייך גגעיאסט, דאס אין שטיגאמאגגער דיא ״ידישען ״ערהלער עגגטידען, זא גגגג ער דענען דען אינד דזעלט אייגגע ערדע, אין ״ערלבער ער נאכ־ ״ייגגם, ״ערלך אין פרבגבטגגגס פאגלל דיא ״ידגגן דאך דגגד, אונד וויא זעהר לעבע ער זיא האבע, דיא ״ידגגן דארטגגן דיעס אונד פערגעססגגן ״ייאר קאר־מגגגר, פערגעססגגן ״ייאר דער ראגיאגגללגגן אגגט־בגטטסמוס אונד „פאמאגדי אדבער קיגגגער״ ״ייאדד פאן גגן אם דער ״ייאהלשפיד דער שטיגאמאגגערער גלויבגגסגגאגגסגגן.

פערשיעדענע גייאנקיטען.

״(הייגגגגע קגגגהדט.) קראנפרייגן דיי־דארף אונד קראנפרייגגעגגסגגן שטעפאגגיג זגגד גגגגס־טגגן פרגגד, פאן אגדדער אייגגגטרייזע צגגדקגגגג

דען לייבענקאמיסער הערן אי ז אא ק אללעס נאסהיגע בעזאָרגען. דיא בעערדיגונג זאָללטע מאָ־מאָ, דען 7. אפריל, איף דעם איזראעליטישען פרידהאָף פאָרגענאָממען ווערדען. גערעדע וואר הערר איזאאק אים בעגריפף, נאך דעם פרידהאָף צו פאָרגען, אלס איין פרעמדער איף איהן צוטראט אונד דך אלס יאקאב ק אט ץ אים בזקענבאך, פאטער דעם פערשטאָרבענען, פאָרשטעללטע. הערר איזאאק דריקטע איהם זיין הערצליכעס בייַ־לייד אוס. „אים איבריגען", פיגטע ער הינצו, קאָנ־נען זיא גאנץ בערוהיגט זיין; עס איזט אללעס גע־שעהען, וואס געשעהען מוסטע: פיר טהרה, ארן אונד תכריכים אוסט בעסטענס געוארגט ווערדען." איך פערשטעהע זיא ניכט, עגטגעגנעטע דער פרעמדע, פיר וואס אוסט געוארגט ווערדען? — עס אוסט אללעס, אללעס נאך שטרענג יידישע רישום פאָרגענאָממען ווערדען." — אבער וואהם נאך יידישעם רישום? מיין זאהן וואר קאמהאליש עבגע־זאָ וויא איך אונד אללע מיינע פאָרעלטערן. הערר איזאאק פיהר גון מיט דעם פרעמדען נאך דעם איזר. פרידהאָף, וויא בערייטס דער אהרן אין דאס גראב געוועגקט ווערדען אללעט. דיעס וואורדע גונמעהר פערהינדערט אונד דיא לייכע נאך דעם געבענאן בעפינדליכען קריסטליכען פרידהאָף טראנספאָרטירט. הער יעדאך וויינער־טע מאן זיך, דיא לייכע אהנע פאָרוויסענאגענגע אויטאָרזאציאָן פאָן זייטען דער צישטאנדגען בע־הערדע צו בעשטאטטען. הערר איזאאק פיהר גון מיט דעם פאטער דעם פערשטאָרבענען איף דאס בעטרעפענדע אמט, וויא דערזעלבע, נאך עדלע־גונג דער געבהרען, דיא געווינשטע ערלויבניס ערהעלט. יעטצט ערסט דורפטע דיא לייכע איף דעם קריסטליכען פרידהאָף בעשטאטטע ווער־דען, אונד צוואר געשאה דיעזעס מיט ארן, טלית אונד תכריכים, וועדער דיא איזראעליטישע געמיי־דע, נאך הערר איזאאק פערלאנגטען פיר איהרע איסלאגען אונד בעמיהונגען איהרגענד וועלכע עגט־שעדיגונג. אין דיעזען בלעטטערן ערשיען דאנן דיא נאכשטעהענדע אנגאבע: דאנקזאג־גונג: דער איזראעליטישען לייכענקאמיסיאָן, בעזאָנדערס דעם הערן לייכענקאמיסאר איזאאק פיר איהר פרידליכעס עגטגעגנקאממען אונד הימאגע האנדלונגס־וייזע, בייא דעם אבלעבען אינ־זערעם זאהנעס אלבערט אונד אנזעלען־טעפינדליכען דאנק. ביקענבאך, דען 11. אפריל 1884. פאמיליע יאקאב קטאין.

נייעסטעס.

דיא גיגענקאנדידאטען איש־טאצים אונד אנדריים.

וויא ווייט איים פערלעסליכער קוויללע ער־פאהרען, ווערדען אישטאצי אונד אנאדי דיעסמאל דאס אבגעאדנעטע אינזערע געעהרטען פרענומעראנ־טען זיך מיט איהרען צושריפטען יעדעסמאל נור דיא רעקט אן אינזערע רעדאקציאָן צו וועגדען אונד דיא אדרעססע איסער דישלך וויא פאלגט אנגעגעבען

יידישע פעסטער צייטונג

וואינצנער בולוואר נומער 29,

Jüdische Pester Zeitung

Waltzner-Boulevard Nr. 29, Budapest

גלייכצייטיג מאכען ווייר אהנען דיא אנצייגע, דאס אינזער בלאטט נ יכט מ ע הר ביא הערן מ' ב ו ר י א ן, זאָנדערן אין דער גראָפאָרטיג איינ־גערכטעטען בוכדרוקעריא דעם הערן ס' מ א ר־ק ו ס ערשיינט. — דען איינצעלפערשליים אינזערעם בלאטטעס בעזאָרגט וויא ביזהער, דער יידישע בוכ־הענדלער, הערר ג אָ ל ד פ אָ ר ב, קאָנגנאסאסע שטאָרגשטעס הויז.

געשעפטסבעריכט.

פעסטער־פרייזע.

נעטרייד־נעשעפט. ווייצען וואר נעפטעדן מעסיג צו מארקט נעבראכט, דער פעקויף וואר נוט 10000 מעטער־צענטנער וואוידען פעדקויפט.

ווייצען הייס־ 700 מעטר־ 79. קילאָ 10,20 גולד־ 200 מעטער־צענטנער 78. קילאָגראם 9.95 גולדען. 100 מעטער־צענטנער 78.8 קילאָגראם 9.85 גולדען. — פעסטער־ווייצען 100 מעטער־צענטנער 77.5 קילאָ 9.85 גולדען. 300 מעטער־צענטנער 77.8 ק. 9.80 גול. 1200 מעטער־צענטנער 74.3 קילאָ 9.55 גולדען. — באנאטער 100 מעטער־צענטנער 75.5 קילאָ 9.00 גולדען. — נאָרד־אונגאריישער 100 מעטער־צענטנער 75 קילאָ 9.05 גולדען. — (אללעס פער 3 מאָנאטע).

קאָרן (נייא) 7.80—8.15 גולד.

קוקורוץ 6.15—6.30 גולד.

האָפער 7.15—7.25 גולד.

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאקס סאבאָלטשי.

הויפטטאָרבייטער: יאָזעף גוטמאן.

קאָנקורז.

אין דער נעפערטיגטען יידישען אויט. אדטהאָ־דאָקסען־נעמינדע איזט דיא שטעללע איינעס שוחט ובודק, ש"ץ ומ"ץ דער ווישט אונד צומת הנדין פסקענען קאנן, איין טרטינער פאָרבעטער איזט, דיא מאטריקען לויט לאנדעס־נעזעטצען צו פהרען וויים, ביז 1־טען יוני ל"י צו בעזעטצען. יאהרעס־נעהאלט 450 גולדען, פרייע וואָהנונג אונד זאָנסטיגע עמאָלומענטע. רעפלעקטאנטען וועלכע מיט קבלות פאָן אנערקאנטען ארטהאָדאָקסען ראבבינען פער־זעהען זינד, וואָללען ביז 18־טען מאי ל"י צו איינעם פראבע־פאָרטראג ערשיינען. — דיזע־שפעזען ווער־דען נור דעם אקצעפטירטען פערזיטצע.

מ. אבראהאמאוויץ, (יאם־נאדי־קון סאָלנאָקער קאָמיטאט), 1884.

אבראהאם עפשטיין, פאָרשטעהער.

קאָנקורז.

אין דער איזראעליטישען קולטוסגעמיינדע צו פאנאראש זינד פאלגענדע שטעללען מיט 1־טען יולי 1884 איהרע 3 יאהרע צו בעזעטצען: 1) דיא איי־נעס מוזיקליש געבילדעטען קאנטארס מיט אנגע־נעהמער שטימע, דער פאליש אונד קאָראליש פאָרטראגען קאנן, מיט איינעם יאהרעסגעהאלט פאָן 700 גולדען אונד פרייעם קווארטיער: פאָרצונ־ערהעלט איין זאָלכער, דער איך שוחט ובודק איזט. 2) דיא איינעס שמש אונד שוחט ובודק שני מיט 240 גולדען יאהרעסגעהאלט. פאָן דער גע־מיינדע 30 גולדען — פאָן דער חברה קדישא פרייעם קווארטיער, מקוה, האלבע שחטה אונד עמאלו־מענטע. ערווינשט איזט, דאס דיעזער איך פאָר־בעטער זיין זאָלל. בעזיעבער האבען געזוכט אונד ציינגיסטיג, נעבסט קבלות אונד תחיות פאָן איזטאָ־ראבבינען נעבסט אנגאבע איהרעס אלטערס אונד פאמיליענשטאנדעס, ביז 25־טען מאי לויפענדען יאהרעס איינצוזענדען. דער קאנטאָר, עזעגטיול איך שטיט האבען זיך, זאבאלד זיא בערייפען ווערדען איינעס פראבעפאָרטראגג זיך צו אינטערצעהען, יעדאך ווערדען נור דען אקצעפטירטען קאנטאָר 40 גולדען איבערזענדונגס־קאָסטען בעזיללינס.

פאָנאראש, אם 20 אאריל 1884.

מאמיעל טאגליכט, פרעזעס.

פרוכט- אונד מעדהל-פרייז-טאבעללע.

ווייצען נאָדד־אונגאָרישער	פער 100 קילאָגראָם	קילאָשטע פער הקטאָליטער	פרוכטע	קילאָשטע פער הקטאָליטער	פער 100 קילאָגראָם
	75		קאָרן	70 —	8.05— 8.35
"	76	9.30 — 9.25	ערסט מאָלן	62	7.35— 7.—
"	77	9.35 — 9.30	" פשטר	62	8.50— 7.75
"	78	9.45 — 9.40	הצלר	40	7.20— 6.85
"	79	9.55 — 9.50	קוקורוץ באנאטער	75	6.60— 6.55
"	80	9.65 — 9.60		73	6.75— 6.65
"	81	—.—	הורזע	—	7.30— 6.90
		—.—	וויצען פער הערבסט		9.92
	75	—.—	פיהראר	"	9.41
"	76	9.55 — 9.50		"	6.53
"	77	9.65 — 9.65	קוקורוץ	"	6.90
"	78	9.75 — 9.70	נעסטע	"	—.—
"	79	9.90 — 9.85	האפער	"	6.90
"	80	10.— 9.95		"	—.—
"	81	—.—	רעפס	"	—.—
			זאק מעהל		
	75	—.—		s.	kr.
"	76	9.65 — 9.60			
"	77	9.75 — 9.60	נומער 0	18	—
"	78	9.85 — 9.80	דער זאק " 1	17	50
"	79	9.95 — 9.90	" 2	17	
"	80	10.— 10.05	צו 100 " 3	16	50
"	81	—.—	קילאָגראם " 4	15	90
			מיט זאק " 5	15	20
	76	9.56 — 9.50	פרייא באהן " 6	14	20
"	77	9.65 — 9.60	" 7	13	20
"	78	9.75 — 9.70	" 8	12	20
"	79	9.90 — 9.85	" 8	10	60
"	80	10.— 9.95	שפירטוס אדער מעסטאָרד פעסטעצע	32	75
"	81	—.—	" גייע " קאָסטאָעל	29	—

קורז-טאבעללע פאָם 28 אפריל

געלד־קורז	kr.	s.
וולגער־אשאָ		106
דוקאטען	72	5
פעטרייש־אינגאריש 8 גולדען מאָר.		
שטוק	63	9
דייטשע ריינסבאנקנאָטען	45	59
20 מארק־שטיק	89	11
פאוסטע יינעל	25	1
	—	—

לאָזע.	kr.	s.
1854־ער לאָז 4־פערצען. שטאאט־לאָז	—	24
1860־ער " האנצע	50	136
רעטטע " האלבע	—	144
1864־ער לאָז פו 100 גולדען	—	171
רעטטע " 50	—	774
קאָזע רינגענשטיינ	—	137
טירקען־לאָז	25	23
ווענעזיאנישע	—	77
מאלטעזישע	75	140
בוקאָרעסט	—	12
אונגאריש אייזענבאן־אלגעמיין	—	1
ווייגערעגס־אנלעהען־אלגעמיינע	50	19
פאָנדבריעפע דער אונגאריש באנק	50	17
טירקיס צו 5% פערצענט	—	42
דער אונגאריש דיאגאנאלבאנק צו 5% פערצענט	25	31
דער אונגאריש אלגעמיינע באנק	50	19
טירקיס־אנשאלט צו 5% פערצ.	75	52
יעי אָפענבאנק	60	21
" אָפענבאנק	25	74

לאָזע	kr.	s.
פאנאלוי־לאָז צו 20 גולדען		
טריעסטער לאָז 100	50	21
רעגאָ 50	—	126
וואלדשטיין־לאָז 20	—	65
ווינדישגרעץ " 20	50	29
אונגאריש־פרעטיגע־לאָז צו 100 גולד.	75	37
טריעסטער־לאָז	—	116
ווינדיגראָץ	30	115
	80	127

ווערטה־פאפיערע.	kr.	s.
אונגאריש פאָלדרענטע 6%	70	121
רעגאָע צו 4%	90	91
אונגאריש פאפיער־רענטע	45	48
אונגאריש גיינענטשאפטענען	75	100
פעסטער באנאטער	25	100
ווענעזיאנישע	75	99
גאליציש	75	99
בוקאָוינא	—	97
אונגאריש אייזענבאן־אלגעמיין	25	41
ווייגערעגס־אנלעהען־אלגעמיינע	50	97
פאנדבריעפע דער אונגאריש באנק		
טירקיס צו 5% פערצענט	—	100
דער אונגאריש דיאגאנאלבאנק צו 5% פערצענט	50	101
טירקיס־אנשאלט צו 5% פערצ.	25	101
יעי אָפענבאנק	—	95
" אָפענבאנק	—	147

Eigenthümer, Wittwe Frau M REIS. Verantwortlicher Redacteur: MAX SZABOLCSI. Budapest, 1884. Druck von Sam. Márkus, Grosse-Kronengasse Nr. 23.

מאו דאַרט זעהר דען אַיסבריך אַיגער רעוואָלוציאָן, אַלאַס צו דיעזער בעפרידיגונג גיבט דאָס גראַסע אַיינגבאַהנאַנגליך, וועלכעס דאַרט ביא דער שטאַדט בראַדאַין פאַר קורצעס שטאַטגעפונדען, ביא וועלכעס פעלע פאַסשיסטישע אַדער לעבען פערלאָרען. אַללע אַנציכען דיטען דאַ־יוס הן, דאָס דיעזעס אַינגליך אַיגער אַיינגעשריבענס זייא. דיא פערבעכער האבען דיא שיגען אַיפגעריסען אַונד פערוואַכסען אַיף דיעזער זייטע דיא צוסאַמענגעלייזען אַונד בריקען אַיגער דען שיליוויזען בריקקע. אַינשטרען, בזהער אַיזט עס אַונדעסען נאָך גיבט געלייגען דיא שיליגען אַיפגעריסען צו מאַכען.

(אַבגעדרוקט בראַנד דער שפּרעכזאַל פאַן אַין מאַרש זאַשאַרהעל.) וועלכער דאַרט פאַר אַיגען מאַגען שטאַטגעפונדען, האבען זייך אַין דער פאַרגען נימער דעסהאַלב גיבט בעריכטעט, זייך זייך פאַרעדט הערבער גענוגעדע דאַטען אַבזאַר טעטען, אַיס דיא גראַסע דעס אַינגלוגעס עד מעסען אַין לייגען, זון לייגען אַונס דאָס אַבגעזאַלבטע פאַר, אַונד זייך טהיילען זעלבע אַין פאַרגעדעס מיט דער שאַרען, וועלכער זייך דען בראַנד דער דאַרטיגען שפּרעכזאַל פערוואַכט זייאַרדע, זייזר אַיף בייליפּפּ. דרייא מילליאָנען גולדען געשעטצט. יאַצ נאָך ענער אַיפפאַלל צו עבגען אַיזט, וועלכער זייך דען וואַפאַרט נאַטירגעגען פערקיגט פאַן דייזעגהיגרעס אַבפען, אַיינגען הונדערט שטיג שטייגע אַונד צוואַנציגטיי ענד מעטערצענטער געטרייעפאַרדעטע אַונד זייך דיא בעטרייבסאַייטשטעלונג פערוואַכט זייזר. יעגען מאַן ייטער אַין בעטראַכט צעהט, דאָס דיא פאַרגיך צוויהונדערט מענשען ענעהר־טע, טעגליך דרייהונדערט מעטערצענטער קאָן פערבייטעט, אַונד יעדלך אַן הונדערטפעהרציג טויזענד גולדען פערצעהרונגסשטייער ענטריכטעט, זא אַיסט עס קלאָר, דאָס אַיך אַין אַנדערער רי־טונג דער שאַרען עמפּפינדליך אַונס געייבט פעללט. דיא פאַבריק ערצייגטע טעגליך צוויקא הונדערט הערקטאַלטער שפּרייטס, וואָס פער אַדר נאָך הונדערטטייזענד גולדען אַן ערטרעגניס אַיסמאַכט, אַיך דיא אַיינגאַהן אַין יעדעס הערזיך אַיינגען שאַרען, אַונדעס טעגליך צוויהונדערט פינפציג פערשטיינקאַהלע קאַנזומירט אַונד דער שפּרייטס ציטיסט נאָך גאַליצען אַיסגעפּרעגט זייאַרדע, יאַצ אַיך נאָך דער טראַנסאַקטיאָן פאַן מאַסטפּעה שייי־גען אַונד געטרייזדע צו רעכנען קאָמטט.

(אַלטער שטאַטפּאַרטהייט.) אַן דער אַפּגער פעסטיג וואַהנט אַיינע בריסטלע אַיסטע ווייטע נאַמענס עלעאָנאָ־דא קרעס, אַיינע אַרבייטאַמע אַונד בראַיע פּרייענס פעריזאַן, דיעזע דאַס אַיינע דרייצענעהריגע טאַכ־טער נאַמענס וואַלעריע, וועלכע וואַנדערשאַן אַונד שטאַרק עגטוויקעלט איזט. פאַר אַיינגען וואַכען בע־גענגעט דעס מערבען אַין ווייטער ביבער באַר־וואַגער, אַלס עס עבען פאַן דען שטעגען אַיגער אַונד־ווייטער קאַם. דאָס מעגבען גגעפעל איזט זא זעהר, דאָס ער גלייך אַומגעהרטע, אַונד אַיזט בין צוי וואַהנונג זייגער מעטטער פאַלגטע, דער ערקלערטע ער דאָס ער ווייטער אַונד קוי־דעראַן זייא, אַונד איזט דאָס מערבען זא אַיסער־אָרענטליך געפאַללען, דאָס ער עגטשלאָסען זייא עס נאָך אַין אַדר אַין דיא שולע נעהען צו לאַסען, אַונד עס דאַנן צו הייראַטען, פאַלס עס צו ווייט שען רעליגיאָן אַונבערעכטלעט. דאָס עס אַיזט אַונד עס אַיזט אַונד אַונבערעכטלעט. דאָס בעייזען זייא, אַונד דער אַיינגעבאָרענע אַיזט אַין אַיזט אַין אַיזט אַין

טען דאס: ווי האבען עס. עקסעלענץ דאס אינטרעשאנטעלידע פערטיען אונד דיא אינגעגליעכע איהרער מוטטערשפראך געבראכט. (בעיים טערטע עלענדיגען.) צום שלוסס זאגטע דער רעדנער: געזעהרען עס. עקסעלענץ איהרער געבוהרטס שטאדט דען רוהם דאס דערען נאמען מיט דעם נאמען אינערער עקסעלענץ אינטרענגבאר פערבונדען דען בליהענדע אונד עגטלאסענען זיא אונס מיט דער ערפיללונג פערזיכערונג צו אונזערען מאנדאטען, דאס זיא דער איפרזיכטיגען בישטאנד דער גראבזאהרונגען בירגער צו עגטשפרעכען דיא גוטע האבען ווערדען. (שטרמישער בייפאל) מאנגע דיא פארזיכטיגע דיא טהטיגקייט עס. עקסעלענץ צום בעסטען דעם גלעיכגטען פאטערלאנדעס ווענגען. דיעזער רעדע פאלגטען שטרמישע עלענדיגע, דיא מעהרערע מינטען דוערטע, דער מיניסטער דאנקטע אין טיעפע גערירטהייט אונד זאגטע: אך דאנקע איהנען איס דער טיעפע מיינער זעעלע אונד גערעמדע דיא קאנדידאטור מיט גראסער פרייהייט אן, דער מיניסטער עראטטערטע זיא דאנן דיינע אונד אבער דיא פאלגטשע לאגע אונד פיהר דאנן דיא פאלגטשע פארט: געשטאטטען זיא עטוטס, דאס אך איטטער פיר דיא אייפאהרונג אך פיר דיא זיא מען זיא דעם פערטרויענס דאנקע, דיא איהר געגעבטער אן טאג גערירטעס האט. אלס ער דאמיט בענאנן, דאס מאן איינעס מאנגע אן מיינער שטעללונג קיינען לאהן געמען קאנגע, גלייכטע אך דאנגען פאטעסטערען צו מיססען. אלס ער אבער דען לאהן נאנגטע, דען זיא מיר בראכטען, זאה אך איין, דאס ער פאללקאממען רעכט האטטע, עס גיבט איינען לאהן, עס גיבט איינען באלזאם פיר עדלע זיאנדע; אונד דעזער איזט דאס פערטרויען, דיא לעבע אונזערער מוטטערגעד. דעזעס פערטרויען, דעזע לעבע דאס דאפפעלטען ווערטה פיר מיר, דא זיא פאן איינעס אדטע קאممט, זיא איינסס — לידער שאן לאנגע — מיינע ווייגע געשיקעלט וואנדע, עמפפאנגען זיא מיינען דאנק אונד דיא ווידערדאלטע ערקלערונג, דאס איך, ווענן דיא וואהלען דער וועלטער פאן גראסזאהדיגען בייא דער וואהל מיך מיט אהרעם פערטרויען בעעהרט, מיט שטאלץ דאס מאנדאט אנגענגען אונד וואיסט עס גאנט געשטאנדטע מיינע פפליכט ערפיללען ווערדע". דער בעגייסטערטע בייפאלל, דער דען וואהלען דעם מיניסטער־פרעזידענטען פאלגטע, אונד אין ווערלכען איך דיא צאהלרייכען, אים קלוב אנווענדען אבגעהרדענטען אייגשטممטע, געשטאלטעטע זיך צו אייגער אומפאנגסרייכען קונדגעבונג דעם פערטרויענס פיר דען שטאט דער לינגעראלען רעגיערונג.

(מיניסטער פרעזידענט טיסא ערהעבט מיטגלידער דער גראפזווארדיגענגער „חבראה קדישה.") נאך דעם עמפפאנגע דער גראפען „ווהלערדענקמאל" איבערהויפט הוטע אינגע אינטערפיהרונג דעם הערען פאלאמאן לאי, איס דען הערען אידאר אללמאן, אינגאטיין אדלער, אינגאטיין ראאז, מארטין אייפערבטע אונד אנטאן שווארץ בעשטעהענדע דעפיטאציאן דעם מיניסטער־פרעזידענטען דאס דיפלאם איינעס עהרענמיטגלידעס דעס גראפזווארדיגענגער „חבראה קדישה". דער אין גראפזווארדיגען — זאגטע דער שפרעכער — זייט 153 אהרען איסטעלעסלוך מיט איינאבען דער וואהל מיטגטיילט זיך בעפאסטענדע אידאליטיטע דיי־ליגע פערען אין דער זיצונג, אם 13. פ. מ. אבגע־האלטענען גענעראלפערזאמملונג, דורכדרונגען פאן דער בעגייסטערטען אנהענגליכקייט, וועלכע דיא בעזיאהונגען אונזערעס גלייכגטען פאטערלאנדעס, נאמענטליך אבער דיא דער שטאדט גראפזווארדיגען פיר עי. עקסעללענץ הונגען. אלס שווא־בען, אבער מעפגעפהלטען איסרייך אונזערע אונגעגען לידעכע אונד פערפרייטע עי. עקסעללענץ צום עהרענמיטגלידע גערעכנעט אונד אונס ווארדע דיא גראפזווארדיגע צוטהייל, עי. עקסעללענץ צו בייטטען, אונזערע הולדיגונג אונגעהמען צו וואללען. דאגעגען פאלגטע אונזערע אבגעגעבען דיפפען מיט דעם צום הוممעל גערעכטעטען פערען, דאס דיא פאדזונגען עי. עקסעללענץ צום הייל אונזערעס פאטערלאנדעס אונד צום שטאלץ גראזווארדיגס, אוהרער פאטערשטאדט, נאך לאנגע אן פאללער לראפפט עראללטען מאכט." (עלענדיגען. — מיניסטער־פרעזידענט טיסא דאנקטע פיר דיא אייגשטיגונגען, אונדעם ער דער אבגעזיגונג אייגשריך נאכ, דאס דיא אזזאעלטשען בירגער פאן גראפזווארדיגען זיך שטעטס דורך אהרען פאטטטס אייגבגעגעבען.

(דער פאלאסט דער נאצאן.) דיא אינגאריש נאציאן גאבען דאדאן, זיך אייגען נייגען פאלאסט צו ערבייען, דעזעלבע זאלל שאנגע אונד הערליכער זיין, אלס אללעס, וואס בזהער אין דייגער נאטטיגג געזעהען וואהרד. אלס דער וויטע אונד אבערא־אים־ריכע קאנג פארלאמא דען גנאדיגען פעל זיינער מאכט ערקלאممען האטטע, לעגט ער איהם אייגעס דיא שטאדט עריזאלעס אבערגאבע, דען הוגעל דען הערליכען שטאפפעל ערבייען, דער אין וואנדערווערק אללער צייטען וואר אונד אין גערייכע שטטע פערשלאנג. פאלאמאן טיסא אזזט אלס מיניסטער־פרעזידענט וועגגעסטעגנס, אייהם דען גיפפעל זיינער מאכט אנגעלאנגט אונד דענקט ער דען אנדערען אין אייגעס שטאלצען אונד דיא מאכט דעס אונגאריש פאלקעס פערקנדען, אונד דער שטיגגערען וועלט צייגען זאלל, וועלכען גראר דער בלוטיגע אינגארן אונטער זיינער הערשאפט עריכטט האט. נון אבער זנד וויר אייגנאר נכט נור אין גאסטס אונד שטאלצעס, זאנדערן אייך אין אייגעס פאלק, וועלכעס נכט וויא דען זיגען אין דען צייטען דעס קאנגס פאלאמאן, דיא שאט צע פאן תרשיש צו געבאטע שטעהען. צווישען אייגלה אונד פיפצעהן מיללאנען זאלל דאס נייע לאנד הין־ון־ון־אפפען, וועלכעס מאן עטעס צו בייגען וויללל אונד עס זאלל אן פאכט אונד גראסע מיט דען שטאלצעסטען בוטען דיעזער ארט אין אייגאפ וועטטאפפען. אייגע אינגעהייערע סיممע פיר אין פאלק, דאס זא אדם איזט, וויא עטעט דאס אינגא־ישע, וויא דיא שטייגען ערדען אייגצעלנען זא דריקקענד בעלאסטען, דאס דאזוגלבען אין דען מיסטען פעללען נור מיט בעזיאפפנעטער אפפס־מנגען אינגעטרעבען ווערדען קאנגען, וויא דער גרונדבעזיטען אנשאמט אייגער קוועללע דזרזיגען גלוקקעס אייגע זאלבע פאטריאטישע פערלאנגע הייס גזיאהדען איזט; וויא האנדעל אונד גוייער בע זא דאנדערלעבעלייגען, דאס אן אהנען פארט־ווערטער דעזיגלעבעלט ווערדען מיט, וויא עס קייגען שאנד, קייגען בעזיפפארט, קייגע בעשטפפטגונג גיבט, וויא מאן זיך בעהאנדלט פיר־דען אונד מיט אייגער בעזיהונגען אין דיא צוקונפט בלוקקען קאנן. אין זאלבעס פאלל זאללטע דאר ערסט אן דאס נאטהווענדיגע דענקען אונד זיך דען לוקסוס פיר אייגע שפעטערע צייט פארבעהאלטען. — פיר דיא אייסשטיגונג דער דייפפשטאדט איזט בע־דייטס פיעל געטהאן, יא צופיעל פיר אייגערע פע־הלטנישסע אונד דיעזעס האנגט צו לוקסוס אונד פע־שיעגונג זאלל עטעט דיא קראנג אייגזעטצט ווערדען דורך דיא ערבייגונג אייגעס פאללאמענטס געבוהרדען, דעסען קאסטען אייגע פיר אייגערע פערהעלטנישסע גערעכנעט אייגערשיינלידע הארע־ען זאלל. עס איזט זעלבסטפערשטענדליך, דאס דיעזעס קאסטשפיעלונג פראעקטס אין דען קרייזען דער אונבעפאנגען אייטהיליגנדען מיט צופעלליגעס אייגייללען אייגגאممען ווייד, עס האלב עס אייך שאן אין דער עגסטרייגן לאנדטאגס וטצונג דיעסבעצגליך צו אייגעס שטרייטע קאם, אונד ווייד עס אללער פארזיכטיגע נאר אין דען געבסטען וטצונגען נכט אונד לאנגעריגע אונד העפפטיגע דעבאטטען אבגעהען.

(בעאריהיגנדעס אויס שאנגען.) דיא מאן איס מארדיר, דער הייפט שטארד שפאנגען, טעלעגראפירט, בעפרעמדעט

פאללעטאן.

דיא געשיכטע דער יודען אין אנגארן.

(1.־טע פארזעצונג.)

וואהל האבען שאן פריהער יודען איסדראהל פאלאסטינאס גוואהנט. נאב עס אבר פיעלע טויזנדע, דיא נאך דער צערשטאיונג דעס ערסטען טעמפעלס דורך נבוכדנצר נאך באבילאן (בבל) אין גפאנגענשאפט גע־שלעפפט וואהרען זינד, פאן דאר אבער, נאכדעם דער קאנג אירגענד פיעלע פרייהייטען גוואהרט האט, נאך אינטער ישרול נאך עגיפטען אויסוואנדערטען. פאן וויא וויא מאנגע דעס אויסדוהנגס דעס קאנג כורש) 70 יאהרע שפאטער אן דיא יודען אללער קאנגרייכע דער ערדע ערגעהען לעס. אין אהרע אלטע הייליגע שריפטען נכט מעהר צוריקקערען וואללען; דענן נור דיא אין באבילאן צוריקגעבליעבענען אונד זאלבע דיא נאך זיהען, פערזיגען אונד נאך דען אנדערען נאכבאר־קאנגרייכען פערשלאגען וואהרען, קערטען מיט עזרא נאך ארץ ישראל צוריק, וויא דיא שפאטער דאס צווייטע יודישע קאנגרייך גרינדעטען; וואהל פינדען ווייר שאן ווערדענד דעס בעשטאנדעס דעס צווייטען טעמפעלס אייגע יודי־שע געמיינדע געבליהט האבען. דיא אללערלעטעסטע יודען־געמיינדע דער וועלט האטטע, נאך דער זאגע, אין דען בע־שאנדען, וואהרען דיא יודען נאך דעם אייסצוג אייס ענגי־מען גוואהרדען וואהרען, יא וויין זעלבסט זאלל שאן דעם יודען מארדאך, גערירדעט וואהרען אונד אים הייטיגען גיערעפאסדרייט זאלל נכט לאנגע נאך דער זינפלוטה אין יודישעס ריכ בעשטאנדען האבען.)

פאללעטאן.

דיא געשיכטע דער יודען אין אנגארן.

(1.־טע פארזעצונג.)

וואהל האבען שאן פריהער יודען איסדראהל פאלאסטינאס גוואהנט. נאב עס אבר פיעלע טויזנדע, דיא נאך דער צערשטאיונג דעס ערסטען טעמפעלס דורך נבוכדנצר נאך באבילאן (בבל) אין גפאנגענשאפט גע־שלעפפט וואהרען זינד, פאן דאר אבער, נאכדעם דער קאנג אירגענד פיעלע פרייהייטען גוואהרט האט, נאך אינטער ישרול נאך עגיפטען אויסוואנדערטען. פאן וויא וויא מאנגע דעס אויסדוהנגס דעס קאנג כורש) 70 יאהרע שפאטער אן דיא יודען אללער קאנגרייכע דער ערדע ערגעהען לעס. אין אהרע אלטע הייליגע שריפטען נכט מעהר צוריקקערען וואללען; דענן נור דיא אין באבילאן צוריקגעבליעבענען אונד זאלבע דיא נאך זיהען, פערזיגען אונד נאך דען אנדערען נאכבאר־קאנגרייכען פערשלאגען וואהרען, קערטען מיט עזרא נאך ארץ ישראל צוריק, וויא דיא שפאטער דאס צווייטע יודישע קאנגרייך גרינדעטען; וואהל פינדען ווייר שאן ווערדענד דעס בעשטאנדעס דעס צווייטען טעמפעלס אייגע יודי־שע געמיינדע געבליהט האבען. דיא אללערלעטעסטע יודען־געמיינדע דער וועלט האטטע, נאך דער זאגע, אין דען בע־שאנדען, וואהרען דיא יודען נאך דעם אייסצוג אייס ענגי־מען גוואהרדען וואהרען, יא וויין זעלבסט זאלל שאן דעם יודען מארדאך, גערירדעט וואהרען אונד אים הייטיגען גיערעפאסדרייט זאלל נכט לאנגע נאך דער זינפלוטה אין יודישעס ריכ בעשטאנדען האבען.)

צווייטעס קאפיטעל.

וואנן קאמען יודען נאך זיעבענבירגען?

וואהרע שאנגען, (דאס הייטיגע אונגארן) נאכדעם עס אייגערהאלב האט אייגע אמטליכע פיהרונג צו זיין, נכט דער שיפלאטען פאסט אינאטערבאבענער בלוטיגער קריעגע געוואהרדען, האטטען עס נכט דיא פערשעדענס־טען באהרייטען פאלקער איבערשווממט אונד אונגאר־לינגמאל פערווייסטעס. (ווי ערזאהלען בלאס דיא אייגן אייגגוואנדערטען הונגען אים פיערטען אונד דיא שאممפפיגוואנדטען אזזאהרען אים זיעבטען אנדרענדיגס, דיא שאן שאנגען אייס דער שיקקסאל פערזאלט, דאס אינגאר־ן אין דען אנדרען אין דען אנדרען אין דען אנדרען